

Pyhäjärvi

Maanantaina 23. elokuuta 2004

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 8 • 49. vuosikerta

60 vuotta evakkotaipaleella

*Karjala kaunis
Karjala kallis
ah miten haikkeesti
lauluni soi nyt
niin sua muistan
niin sua kaipaavan
riemuja ei runon
kantele voi nyt*

*Niin Sinä olit
niin Sinä menit
kallis on kaikki
nyt takana rajan
Viikosta viikkoon
vuodesta vuoteen
murhetta mittaa
ankkuri ajan*

– Ilmari Pimiä –

Oli kesäkuu 1944 kun Karjalan kannaksella alkoi suurhyökkäys, samoin muilla rintamaloikoilla. "Tulta löi taivas ja maa". 19. 6. oli kesäkauneimmillaan Karjalan kunnalla kun alkoi evakko-
taival, joka jatkuu edelleen.

Ensimmäiseksi haluan suurella kiitollisuudella ja kunnioituksella muistaa teitä Sotainvalidit, Sotaveteraanit ja Lotat. Te taistelitte meille itsenäisen, vapaan isänmaan. Liian monta vuosikymmentä meni ettei teitä arvostettu eikä työtänne kunnioitettu. Aivan liian monta Sotainvalidia ja Sotaveteraania on kirkkomaahan siunattua, he eivät saaneet tuntea sitä kunnioitusta ja arvoa, joka heille olisi kuulunut.

Teille nykyajan isät ja äidit sekä nuoret haluan sanoa: "Hoivatkaa, kohta poissa on veljet, muistakaa heille kallis on maa. Kertokaa lastenlapsille lauluni, himmetä ei muistot koskaan saa".

Olin 17-vuotias, sin määryksen karjan kuljetukseen, olinhan työvelvollisuussäässä, joka alkoi sodan aikana 15-

vuotiaana. Aikaistetun iltalypsyn jälkeen koottiin karja, evakkotaival alkoi. Kesäinen ilta hämärtyi, vaihtui yöksi, koti ja kotiseutu jäivät aina vaan kauemmaksi. Sodan äänet heikkenivät, matka jatkui. Yövyimme useimmiten kouluilla, joissa oli järjestetty myös ruokailu, monesti oli niin uupunut iltalypsyn jälkeen ettei jaksanut syödä vaan uni tuli ennen ruokailua.

Olen monesti ajatellut niitä päiviä mistä saimme voimaa, sillä matkalla oli tosi raskaita hetkiä. Monesti olen ajatellut karjalaisia vanhuk-
sia, isä ja äitejä, jotka olivat raivanneet, kyntäneet, kylväneet ja korjanneet sadon ja niitä ihmisiä, jotka omalla työsarallaan olivat oman elämäntehävänsä tehneet. Oli kaikki jätettävä, mukaan sai ottaa mitä jaksoi kantaa tai hevosenkärryyn mahtui. Niitä ajatuksia ei kukaan muu voi ymmärtää. Ne on täyty-
nyt kokea itse, sitä surua ja tuskaa ja kyneleitä ei voi mitata sillä sellaista mittaa ei ole.

Kaikesta huolimatta elämän oli jatkuttava. Tuli rauha raskain ehdoin. Meille karjalaisille se tiesi että evakko-
taival jatkui. Karjala oli menetetty. Mitä on elämässä tästä eteenpäin. Oli ruvettava rakentamaan elämää itse kukin parhaalla mahdollisella tavalla pentien korvauksin turvin. Sopeutuminen kaikkeen uuteen oli alkanut. Täytyi myöntää sopeutumisvaikeuksia oli puolin ja toisin.

Ajatuksiin on tullut monesti karjalaiset koululapset, jotka joutuivat aloittamaan koulunsa vieraisa ja oudoissa kouluissa. heitä jopa pilkattiin ja ivattiin murteensa vuoksi ja sana ryssä pentu

oli tuttu sana. Silloin ei puhuttu vielä koulukiusaamisesta. Mitä sisäisiä vaurioita mielin ja sydämiin on jäänyt ei ole varmaankaan tutkittu. Sanotaanhan: Aika parantaa haavat. Omakohtaisesti on muutama kokemus, olen voinut anteeksi antaa, mutta unohtaa en voi koskaan, niin kipeästi ne kosketti silloin.

Oli tokokuu 1945 kun tulin röntäsataseen Sievli. Mieli-
ala ei ollut kovin iloinen. Olin nuori kapinamielinen, sillä isälle oli tarjottu virkapapik-
kaa etelässä. Kaipasin Karjalaa, sen kumpuilevaa maastoa, hiekkaisista Pyhäjärven rantaa, rakkaita ystäviä. Puriin kapinamieleni sisään ja äiti-
in. Isän elämänohje oli: "Äi-
li ihmisen on hyvä olla missä vain kun on terevtytä, työtä ja tyytyväinen iloinen". Niin

sopeutuminen alkoi vähitellen, vaikka kyllä se monesti tosin vaikeaa oli, monet itkut salassa itkin. Sopeutuminen kaikkeen uuteen vei aikansa.

Nyt olen kiitollinen, saihan rinnalleni rakkaan, uskollisen, ahkeran ja tunnollisen aviopuolison. Hän on ollut tukena ja turvana näinä vuosikymmeninä, perustimme kodin, perheen, lapset, jotka tosin kaikki ovat vuosia sitten lentäneet kotopesästä, toiset ehkä liiankin kaues.

Olemme kiitollisia että he huolehtivat ja muistavat meitä matkojen takaa. Olemme kiitollisia lastenlapsista, jotka melkein kaikki ovat aikuistuneet. He muistavat uusia ja mummoa. Neljännes-
sakin polvessa on jo pieniä taaperoitia.

Olin suuresti iloinen kun

tyttären tytär Johanna halusi mummon opettavan Karjalaniirakan teon alusta loppuun, näin säilyi karjalainen perinne. Olen tyytyväinen, että lapsissa on periytynyt karjalainen vilkkaus, iloisuus ja ennen kaikkea puheli-
suus. Isältä on muut hyvät luonteenpiirteet, toivon että sukupolvesta toiseen säilyy jotakin karjalaisuutta.

Meni vuosia ennen kuin huomattiin mitä rikkauksia me karjalaiset oimme tulle-
samme. Toimme todella monipuolista karjalaisista kulttuuria. Karjalaisista ruokape-
rinnettä, jopa jotkut ruuat ovat löytäneet nykyiseen suomalaiseen juhlapöytään. Jokavuotisilla karjalais-
kesäjuhilla usko karjalaisuuteen vahvistuu kun näkee suuren joukon nuoria osal-

listumassa tilaisuuksiin. On mieliinpainuva hetki kun sadat tanhujat esiintyvät siellä kolmivuotiaasta seitsenkymmenvuotiaisiin. Piirakkapailuun osallistuu eri ikäisten sarjoihin, nuorten sarjoihin on runsain mitoin osallistujia. Vaikka eri heimot ovat sekoittuneet karjalaisuus elää ja säilyy, mutta ennen kaikkea me olemme suomalaisia. Me sota-ajan ihmi-
set kautta rakkaan isänmaan jällelennaksimme sodan runteleman isänmaan. Maksoimme suuret sotakorvaukset itse kukin omalla työsaralla ilman avustuksia ja tukia. Sen elintason, jonka itse kukin olemme saaneet, useimmat meistä ei isoilla tulollilla vaan pienillä menoilla ja vähään tyytyn olemme oppineet niinsanotusti pen-
niä venyttämään.

Meillä on rakas hyvä isänmaa, mutta on asioita joihin pitäisi saada pikaisesti muutosta. Kotirintamanaiset ja sodanaikaiset lapset pitäisi saada lakisääteisen kuntoutuksen piiriin, sillä he sota-
aikana tekivät todella raskasta ja arvoakaan työn. Nytkun elää elämän ehtoapu-
lella olen kiitollinen Tuovalle Isälle näistä vuosista Sievissä vaikka juuret ovat Karjalassa vuosi vuodelta aina vaan syvenemällä. Olen kiitollinen monista ystäväistä, joita olen saanut niin yksityisesti kuin eri järjestöissä ja yhteyksissä toimissani. Kiitos teille ystä-
väit.

Toivotan kaunista ja lämmin-
mintä kesää teille kaikille jotka jaksotte lukea kirjoitukseni.

"Ylväänä Karjalan heimo

tuskansa kantanut on"

Kesäisin terveisin

AILI HEINONEN O.S.
KORHONEN

Vasemmalta Aarno Puputti, Pentti Tiuttu ja Antti Nieminen kukkia laskemassa Pyhäjärven sankarihaudalle.

Huittisten Sotilaspojat Karjalassa

Jo myymen vuoden aikana perinteeksi tulleen kesämat-
kansa suuntaivat Huittisten Sotilaspojat tällä kertaa Valamon luostarisaarelle ja Karjalan Kannakselle. Karjala on sotilaspojille ollut läheinen ja tärkeä matkakohte, sillä jo useana vuonna on matka suuntautunut joko Vienan Karjalaan tai Karjalan Kannaksen eri pitäjisiin. Sotilaspoikien joukossa on useita Karjalan poikia ja Karjala tullut tutuiksi hyvien oppaiden ansiosta.

Tämänkertainen matka alkoi Sortavalasta, jossa toki olimme jo aikaisemminkin vierailleet. Täältä matka suunnattiin seuraavana aamuna lähes pitettyä Laatokkaa pitkin Valamon luostarisaarelle, jossa meillä

oli tilaisuus tutustua Valamon kirkkoihin ja saaren muuhunkin elämään. Saimme kuitenkin todeta, että paljon vielä riittää töitä munkkeille ja kirkkojen entisyydelle ennen kuin vanhat ja upeat pyhät rakennukset ympäristöineen. saadaan vanhaan luistonsa.

Valamosta matkamme jatkui Sortavalan, Lahdenpohjan, Jaakkiman ja Lumivaaran kautta vanhaan Karjalan maatalouspitäjään Kurkjoelle. Lumivaarassa pysähdyimme kirkolle, jossa voimme todeta v. 1935 valmistuneen ja vihityn kirkon olemassa vielä paikoillaan. Myös kirkon kellot olivat tor-
nissa ja niitä me sotilaspojat soitimme innolla kuin kertoaksemme sotilaspoikien

tulosta Lumivaaraan.

Kurkjoella tapahtuneen yöpymisen jälkeen lähdimme seuraavana päivänä Hiitolaa, jossa tutustuimme JR 36:n eli ns. Huittisten Pataljoonan taistelupaikoihin. Niin Hiitolassa kuin Simpeleelläkin jatkosodan alussa monen huittislaisen sotilaspojan isät ja lähisuku-
laiset joutuivat ankarin taisteluihin kesällä 1941. Käksälmen kautta matka jatkui Pyhäjärven sankarihautausalueella jossa perinteistä tapaa noudattaen las-
kimme kukat muistomerkille. Tietäen, että monen huittislaisessa asuvat pyhäjärveläisen omiaisia on haudattu niin sankarihautaan kuin läheiselle siviilihautausmaallekin vietimme hetken

kirkkopuistossa ja lähistöllä olevan lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkini lähelä keitimme retkikahvit.

Pyhäjärveltä matka jatkui Tali-Ihantalassa muistomerkien kautta Viipuriin. Tali-Ihantalassa oli viikkoa aikaisemmin vietetty taistelujen 60-vuotismuistojuhlaa. Tuossa Pohjoismaiden suurimmissa taistelussa suomalaiset pysäyttivät ylivoimaisen vihollisen.

Kaikin tavoin antoisan ja mielin painuvan Karjalan matkan johtajana toimi Huittisten Sotilaspoikien osaston puheenjohtaja Pentti Tiuttu ja matkan oppaana ja karjalan asiantuntijana toimi Ossi Niinimäki.

TEKSTI JA KUVAT:
PAAVO PUNKARI

23.8.2004

Vironperän isäntä sai muistomerkin

Elokuun 14 päivänä paljastettiin Lohjan kirkkopuistossa valtioneuvos Johannes Virolaisen muistomerkki. Muistomerkin aikaansaamisessa olivat keskustapuolue, Karjalan Liitto, Lohjan kaupunki sekä useat kansalaisjärjestöt ja yksityiset henkilöt parin viime vuoden aikana tehneet suuren työn.

Kuvanveistäjä Nora Tapper oli toteuttanut muistomerkin kolmena erillisenä yli neljän metrin mustaa graniittia olevan patsaan muodossa, joista keskimmäiseen oli sijoitettu Johannes Virolaisen näköiskuva rintaprofiilina. Saman patsaan toisella puolella oli tekstinä tuotu esiin valtioneuvoksen poliittinen ura vuosien saatossa. Äärimmäisen vassemmallalla olevan patsaan teksti oli omistettu suurelle suomalaiselle talonpojalla Yläsommeen pojalle Johannes Virolaiselle.

Kolmas patsas oli taiteilijan esittelyn mukaan omistettu Karjalan muistokiviksi. Tämä muistokivi oli kirjoituskista vapaa, sillä taitelija ei löytänyt lyhyitä lauseita kuvaamaan Johannes Virolaisen urastusta Karjalan ja karjalaisuuden hyväksi ja kaipuuta Karjalaan. Jokainen matkailija voi mielestään kirjoittaa ajatuksissaan muistomerkkiin sopivan lauseen.

Pääministeri Matti Vanhanen loi paljastuspuheessaan kutsauksen suuren Johannes Virolaisen elämäntekoa aloittavan luottamustalouden toimintaan siirtöven evakuoinnissa ja asuttamiseen liittyvissä asioissa ja toimintaan Karjalan Liitossa. Tämän jälkeen puhuja kertoi Virolaisen harvinaisen pitkästä poliittisesta urasta alkaen vuoden 1945 vaaeleista, jolloin hänet valittiin ensimmäisen kerran eduskuntaan jossa hän yhtä kautta lukuun ottamatta toimi yhtäjaksoisesti 42 vuotta.

Tänä aikana Virolainen toimi eduskunnan puhe-miehenä vv. 1966–1968 ja 1979–1983 sekä pääministerinä 1964–1966. Muita ministeripäiviä eri hallituksissa Virolaiselle kertyi

valtiovarainministerinä, ulkoasiainministerinä, sisäasiainministerinä, opetusministerinä ja maa- ja metsätalousministerinä kehittään näin eri alojen toimintaa kaikkien suomalaisten hyväksi. Maalasiiton ja sittemmin keskustapuolueensa jäsenenä ja puolueen puheenjohtajana Virolaisen merkitys on ollut mittamattoman suuri.

Johannes Virolaisen asiantuntemusta käytettiin hyväksi mm. osuuspankkijärjestössä, sillä hän toimi lähes parikymmentä vuotta muutoksen aikakautena hallintoneuvoston jäsenenä ja puheenjohtajana.

Myöskin monissa eri yhtiöiden hallituksissa ja toiminnoissa Virolainen oli mukana.

Muistomerkin luovutti Lohjan kaupungille muistomerkkituomikunnan puheenjohtaja tohtori Tytti Isohookana-Asunmaa ja sen otti vastaan kaupunginjohtaja Elna Lehto. Yli tuhatpäinen juhlayleisö herkistyi Kyllikki Virolaisen laskiessa ruusut vastapaljastetulle muistomerkille. Musiikista tilaisuudessa vastasi Mieskuoro Lohjan Miehet.

Mieliin painuva muistomerkkijuhla juhla aloitettiin Lohjan keskiaikaisessa kirkossa pidetyllä muistokonsertilla, jossa kapellimestari Juha Nikkolan johtama Lohjan kaupunginorkesterin säestyksellä mezzosopraano Tiina Penttinen ja baritoni Vile Rusanen esittivät yksinään ja yhdessä useita kappaleita. Yleisön mieliin jäivät konsertista varmastakin Penttisen esittämä Auli Runskan ”Laps olen köyhän kauniin Karjalan” ja Rusanen esittämä ”Osken Merikannon” ”Elämälle”.

Meille pyhäjärveläisille valtioneuvos Johannes Virolaisen muisto tulee aina säilymään paitsi suurena poliittikkona myöskin karjalaisena suurena talonpoikana ja karjalaisuuden puolestapuhujana.

REINO ÄIKÄ

Koht' rannan karjan lepo- ja ruokailuhetki evakkomatalla kesäkuulla -44.

Evakkomatka Musakanlahdesta Keski-Suomeen Multialle

Tämä kertomus on tositarina, joka alkoi 60 vuotta sitten. Olin silloin 17-vuotias ja serkkuni Laina 22-vuotias, Anja Laineen sisar.

Vanhempani olivat keski-ikäisiä. 9. päivä kesäkuuta alkoi jatkosota. Sodan äänet kuuluivat jo hyvin. Tykkien jyminä ja Kiviniemen pommitukset vavisuttivat ja ikkunat rakennuksissa helisivät ilmanpaineesta. Lentokoneista ammuttiin konekivääreillä niin, että metsä rapisi. Koneet lensivät tös alhaalla, hyvin erotuivat punatähdet. Vanhukset, lapset ja äidit lähtivät evakkoon vähän aikaisemmin. Juhannus lähestyi kaikista kauheudesta huolimatta. Odotettiin kesän suurta juhlaa, joka todellisuudessa muuttui pakomatoksi.

Olimme kolme päivää ennen saaneet varoituksen tulevasta lähdistä. Lähtökäsky tuli 19. 6. klo 18.00. Olimme valmiit lähtemään. Matkaan lähti Tuomas-setä, Anja Laineen isä ajeen Lento nimistä hevosta kuormineen, kärrin perässä oli toisella vuodelle oleva ”säkeivä”.

Äitini Helena ajoi Siro-nimistä hevosta, joka aisaan oli sidottu kahden ja puolen kuukauden ikäinen varsa, joka jävelle emonsa vierellä koko matkan. Siinä olivat sen pehmeät kaviot kuokkussa. Isäni Juhon ei saanut lähteä mukaan. Hänen oli jäätävä rintaman takaiseen työpalvelukseen. Armeijan oli jo luovutettu kaksi hevosia Jukka ja Piku, jotka eivät koskaan palanneet siltä reissultaan.

Lehmiä ajoimme Lainan kanssa hevoskuormien perässä. Tie oli täynnä matkalaisia ja sääkähdimme, miten saisimme pysymään 17 lehmää omassa ryhässä. Huomasimme jo ensi kilometreillä, että ne huolehtivat toinen toisistaan. Koko matkan aikana ne eivät eksyneet viiraaseen karjaan. Joskus vain tuli pientä haajannusta sotilaatujen tullessa vastaan ja kolareitakin sattui välillä. Pientä karjaa meillä ei ollut matkassa.

Aluksi oli määräys kulkua yöllä ja levätä päivällä ja niin teimmekin ilmavaaran takia. Toivomus oli, että kulkisimme 25–30 km yössä. Suurin piirtein jakoimmekin sen. Aina piti olla valmiina kuin partiolainen. Yöppymapaikat olivat erilaisia sarramia (puimasuuli). Kerran nukuimme taivassalla nuotion läheisyydessä. Juhannukseen aikaan satoi rankasti ja olimme läpimärkiä kesävaatteissamme. Onneksi tapasimme Parikkalassa ystäväillisiä ihmisiä, jotka ottivat meidät kotiinsa. Saimme saunaa kerran matkan aikana ja vaihtaa puhtaat kuivat

vaatteet. Saimme myös nukku ihmissasunnossa. Lehmillä oli laitumet ja saimme riisua hevoset valjaista. Olimme tässä kodissa kaksi vuorokautta ja saateen laka-tessa jatkoimme levänneinä matkaamme. Usein oli epäselvää mikä viikonpäivä kulloinkin oli, mutta sehän ei ollut kovin tärkeää.

Sotapoliisit ohjasivat liikennettä teiden risteyksissä, jotta tietäisimme mihin mennä. Jouduimme alkumatkasta lypsämään lehmät ja kaatamaan maidot maahan. Aluksi kuljimme pienempiä hiekkateitä, pehmeitä ja mäkiä, koska armeijan autot liikkuivat isomilla teillä. Monen pitäjän läpi kuljimme. Kaunein paikka oli ehkä Punkaharju, jonka molemmilla puolilla olivat vesistöt Puruvesi ja Päijänne. Muistiin erikoisesti sieltä jäi lause, joka oli tekstattu 10–15 cm kuusen taimilla tien kalteeseen metsän puolelle: ”Turvaa suvun metsät”.

Tuomas-setä oli kuullut sadonkorjuuhommista kotikylällä ja niinpä hän kääntyi Simpeleestä takaisin hevosineen ja kuormineen ja me jatkoimme kolmen naisen voimin eteenpäin. Äitini piti huolta hevostista ja me Lainan kanssa lypsimme lehmät ja pidimme huolta niistä.

Vihdoin lähestyimme Savonlinnan kaupunkia ja kuljimme sen läpi. Toivomme, että tulisi sellainen asema, josta saisimme karjamme junaan. Olimme kulkenet jo lähes 300 km jalkaisin, joka tuntuu nyt uskomattomalta. Matkan jatkuessa saavuimme Kallislahteen, jossa oli asema. Pysähdyimme kilometrin päähän asemasta. Majapaikkamme oli suuri puimasuuli, jossa oli sopiva sika, kauran olkia. Nukkuimme olkivuoteellamme ennen sinne pitteemään. Meitä jatkoi jonnek ei saapunut jo kymmeniä ihmisiä. Saimme lehmät laiturille ja lähellä olevasta talossa äitini sai luvan paistaa leipää. Jauhoja oli meillä kuormassa ja suoluttua sianlihaa panimme jälkilämpöön paistumaan. Taas oli ruokapuoli taattu, maitoahan oli meillä yllin kyllin. Oli jo vähän toiveita päästä junaan, mutta odotelimme siinä kolme päivää, lypsimme lehmiä ja sotilaat hakivat maidot. Odotellessa junaan poiki Kaisa-niminen lehmämme. Kiitokseksi avusta ja ystäväillisydestä äitini antoi talon emännälle vasikan. Viimein tuli alkua saada lehmät junaan ja matka jatkui eteenpäin. Väillä pysähdyimme leikkausmaahan heinä lehmille, vesi puoli oli heikompaa. Pääteemasta ei ollut tietoaakaan. Joroisissa jäimme junasta, kun olimme hake-

massa ruokavaliomme muutosta. Ruokajakelussa saimme mannavelliä. Siinä sitten odotelimme ja ihmettelimme jonkin aikaa. Junallamme ei ollut mitään tarkkaa aikataulua, silloin mentiin kun tilaa oli. Sotilaskuljetukset olivat tietysti tärkeimmät, eihän meillä ollut mitään kiirettä. Sitte tuli sotilassairasjuna. Pääsimme kyytiin. Seuraavalla asemalla saavuttiimme omam junamme ja matka jatkui. Junamatka meni helpommin, mutta miin oliimme mennessä, se oli arvioitu.

Saavuimme viimein Petäjäveden asemalle Keski-Suomessa, jossa meidät karjoimme purettiin pois. Oli lauantai-ilta. Lähdimme 30 km taipaleelle, jonka selvittimme vanhalla rutiinilla. Kyllä siinä matkalla alkoi tulla uskon puute. Kyyneleet eivät olleet kaukana. 10 km oli aivan meistä-tietä, tavallista kapeata maantietä, ei yhtään asumusta koko matkalla. Vihdoin löysimme majaanpaikkamme. Pitäjä oli Multia, Isojärven kylä, talon nimi oli Markkula. Talon iso ja komea, ihmiset avoimia ja ystäväillisiä.

Oli pyhäaamu 6–7 välillä, kun saavuimme Markkulaan. Sauna oli vielä lämmin edellisetä illalla. Olimme tosi mustia, ruskettuneita ja pölyisiä. Emme olleet peseyntyneet kuin alkutaipaleella Parikkalassa juhannukseen, emmekä olleet riisunneet vaatteita ja kenkiä koko matkalla.

Peseytymisen jälkeen tietysti ruokailimme. Saimme myös eläimet laiturille. Lehmillä olivat sorkat kuluneet melkein loppuun, samoin pieneltä varsalta kaviot. Markkulaassa odottivat muut perheenjäsenet jotka olivat lähenteet aikaisemmin. Jälleen näkemisen ilo oli suuri. Oli levon aika. Miten suolaiseta uni maistuikaan puhtaiden lakanoiden välissä viikköjen jälkeen turvallisessa ympäristössä.

Nukuimme päivän ja yhteen mittaan heräämättä. Aamulla oli isäntä kysynyt: eikös ne likat jo herää? Negatiivisia asioita tällaisella matkalla on, mutta ”loppu hyvin, kaikki hyvin”. Kiitos Taivaan Isälle varjelukseksi! Nyt Te matkukemppanit olette halunneet lähteä tutustumaan rakkaaseen syntymäseutuunne. Toivon tämän olevan antoisa ja miellyttävä matkakokemus. Toivon yhtä mieltä viihtyvän monista puutteista huolimatta. Kiitos!

ALII KALLINEN

(s. Kaasalainen)

Juha ja Helena (s. Juvonen)

Kaasalainen tytär

VI Pyhäjärvi Musakanlahdi

(Kohtranta)

Huittisiin sukeutui hyvä Sakkola-juhla

Huittisten Karjalaisten järjestämä Sakkola-juhla houkutteli elokuun alkajaisiksi Huittisten Risto Ryti-saliin suunnilleen saman verran yleisöä, mitä hieman aikaisemmin paikalle pakkautui kuulemaan kansainvälistä oopperatehtäme Karita Mattilaa. Sakkola-Säätiö haluaa lämpimästi kiittää huittislaisia, jotka onnistuneesti organisoivat lämminkenen pitäjänjuhlan yli 400-henkiselle yleisölle.

Kirkonmenojen ja hautausmaan kunniakäyntien jälkeen juhlaohjelmaan kuu-

lui ruokailu ja sanansorina pitäjänjuhlan tuttuun tapaan. Pihalla porisheet saivat myhällä valtavan kookoiselle emakolle, jonka entisöijä Eero Pilvinieni kuljetti tilaisuuden maskotiksi Sakkola-Museolta Lempäälästä.

Pääjuhlan alkajaisiksi vieraille tervetuloitotuksia lausuvat Huittisten Karjalaisten puheenjohtaja Reino Äikiä sekä kunnanvaltuuston puheenjohtaja Jukka Tuori ja seurakunnan edustajana lehtori Tuulikki Väntsi. Kirkossa saarnasi sakkolalaisjuurinen rovasti Tenho

Kirkonmenojen jälkeen juhlakansa laski muistokukat Karjalaan jääneiden muistomerkeille.

Huittisten Karjalaisten pj. Reino Äikiä, Sakkola-Säätiön pj. Hannu Turkkinen ja juhlapuhuja Ami Rastas poseerasivat Sakkolan uuden isännänviirien alla.

Korhonen Hämeenkyröstä.

Maailma muuttuu – juuret pysyvät

Juhlapuhuja, Teollisuuden Voima Oyn varatoimitusjohtaja Ami Rastas kertoi sakkolalaisista juuristaan, joihin vasta viime aikoina on alkanut perehtyä. Puheen kuussa kuitenkin kävi selväksi, että evakkojunaan 1944 alle vuoden vanhana kannettu Ami Rastas on ottanut hyvin selkoa Sakkolan historiasta ja elämästä siellä. Samalla on virinnyt intoa myös sukututkimuksen tekoon.

Karjalan palauttamiskusteluihin juhlapuhuja ei ha-

lunnut ottaa kantaa. Sen sijaan hän leikki ajatuksella, millainen vanha kotipaikka olisi, jos se olisi säilynyt osana Suomea.

Sakkola olisi läpikäynyt samantyyppisen kehityskulun kuin muut Suomen maa-seutupaikat – kuntaliitosienkaan mahdollisuutta ei voitaisi poissulkea. Myös maataloudesta toimeentulonsa saavien osuus olisi vähentynyt, ja valtaosa hankkisi elantonsa muilta aloilta. Maa- ja metsätaloutta hyödyntävä teollisuus ja muu yritystoiminta olisi todennäköisesti laajentanut toimintansa. Ehkä siellä toimisi myös joku Nokian alihankki-

jäyryys tai muu teknologia-yritys. Varmasti myös Pietarin läheisyyttä olisi hyödynnetty.

Rastas muistutti, että maailma muuttuu eikä menneisyyteen voi takerua – mikä ei kuitenkaan tarkoita menneisyyden ja juurien unohtamista.

Näitä asioita pitää vaalia ja kunnioittaa oikealla tavalla, ja olla juuristaan terveellä tavalla ylpeä – tästä yksi merkki ovat karjalaisten vuotuiset pitäjänjuhlat.

Hyvä tunnelma

Juhlapäivää Huittisissa ryydittivät lausunta-, laulu- ja

musiikkiesitykset, ja erityisen ilahduttavaa ja koskettava oli nuorten esiintyminen luoma tunnelma. Lähtiäisiksi saatiin vielä nauttia hyvät karjalanpiirakkakahvit.

Tiedättekö muuten, montako munaa menee 400 karjalanpiirakan munavoihin? Kysäisi Reino Äikiä ja vastasi saman tien:

– Mie tiien. 74 kappaletta – mie uon ne kuorint!

Seuraava Sakkola-juhla pidetään elokuun 2005 alussa Orivedellä.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Luovutetun Karjalan Lahdenpohjan piiriin suuntautuva matkailu asetetaan boikottiin?

Lumivaaralaiset järjestivät 12.6.2004 luovutetussa Lumivaarassa, 60-vuotta Lumivaarasta lähdöstä-muistotilaisuuden.

Hyvissä ajoin ennen juhlaa aloitettiin neuvottelut Lahdenpohjan paikallisten viranomaisten kanssa juhlan järjestelyistä. Tilaisuuden ohjelmasta päästiin hyvissä ajoin yksimielisyyteen. Kunnas n. kuukautta ennen suunniteltua juhlaa alkoi Lahdenpohjan viranomaisten aloitteesta huopaaminen ja soutaminen tilaisuuden ohjelman suhteen. Viimeinen neuvottelu käytiin kaksi vuorokautta ennen juhlaa jolloin ohjelmasta jossitettiin sillä muutoksella, että juhla tulee pitää kokonaisuudessaan Lumivaaran kirkossa.

Kuitenkin juhlan jo käynnissä aluttua 12.6. Lahdenpohjan paikallisten viranomaisten ilmoittivat, että

juhlan tulee loppua jo klo 12. Tämä tarkoitti sitä, että suunnitellusta ja sovitusta ohjelmasta jäi yli 50 % pitämättä. Lisäksi juhlayleisö laiteitoin kävelemään kirkolle n. 1 km etäisyydeltä vaikka linja-autoilla olisi päässyt kirkon viereen. Juhlan lyhentämisen vaatimusta valvoi n. 30 miilisiin hyvissä ajoin yksimielisyyteen.

Noin puolet suunnitellusta ohjelmasta jäi pitämättä tai ne pidettiin lyhennettynä. Syyksi ko. prosessiin ilmoitettiin Venäjän itsenäisyyspäivä.

Lumivaara-Perinneyhdistys ry. ei voi hyväksyä Lahdenpohjan viranomaisten toimintaa jotta neuvotellut sopimukset eivät pidä paikkaansa.

Koska Lahdenpohjan piiriin viranomaisten kanssa neuvotellut sopimukset eivät pidä paikkaansa on pelko, että myös muunlai-

set suomalaisiin matkailijoihin liittyvät sopimukset eivät pidä paikkaansa Lahdenpohjan piirissä.

Lisäksi Lahdenpohjassa on suomalaisiin matkailijoihin kohdistunut ryöstöjä ja niiden yrityksiä sekä suomalaisten matkailijoiden autoihin on murtautettu ja omaisuutta varastettu.

Edellä mainitusta johtuen ehdottaa Lumivaara-Perinneyhdistys ry, että yksityiset, yhdistykset, yritykset ja matkanjärjestäjät boikotoisivat Lahdenpohjan piiriin alueelle tapahtuvaa matkailua niin kauan kunnes saadaan vakuus siitä, että sopimuksiin Lahdenpohjan piiriin viranomaisten kanssa voidaan luottaa ja matkailijoiden turvallisuus on kohentunut Lahdenpohjassa.

Saunapellon mäki 20. 6. 1992

Voi sitä sirrkojen sirstystä monien lintujen liverystä Saunapellon saarekkeessa lehtometsän siimeksessä.

Kukat kukki rullimalla. Joka heinäin heilunnalla kukka taivasta kurotti katse kaunista kohtasi.

Mikä keskikesän vehmaus sinikellojen sulokkuus. Kaikki hyvässä sovussa Luojan luomassa kauneudessa.

Tämän luonnon läheisyyden kesän lämmön, pehmyden puhtaan tuoksun utuisen rauhan sielussa suloinen.

Luulin maailmasta kadonneen vain lapsen sydämessä sykkineen. Muistoissa kaikki kaunistuu aurinkokin sumusta kirkastuu.

Matkakuume

Mökkiläisen mielessä Karjalaa kaiho kohisten innostuttaa. Synnyneuteu rakkaudella odottaa, muistoja jakaa aina uudestaan.

Sydän, kyyneleet toive riuemun. Innokkaasti elimistöä sykkii. Ruusupensaat entisesti kukkii, äidin marjapensaatkin terttuen.

Vielä painaisina, mustina marjoina taivaan auringolla jo pysyvät. Lapsuusajat, kertaantuvat hyvät, itänaapurin asukkaat poimijoina.

Tätä olen etsinyt, hakenut monet rannat kierrellyt. Hyvänkin suven sattuessa jokin puuttui, jokin katosi.

Sen minkä luulin kadonneen uneksi unien joukkoon joutuneen löysin lehdosta, mäestä Saunapellon yksin istuen, kuin lasna ennen.

Sen lämmön, rauhan, puhtauden syvälle sieluuni talletan. Kun kylmässä, viimassa samoon, lämmön sielustani ammannan.

Vaikk' lieene ohdakkeinen, savinen tämä maa, Saunapello lehtoineen, tässä maassa juureni on. Se tunne on varma ja unohtumaton.

Kuin aarretta, kultaa rikkaiden, tätä tunnetta sielussani varjelen. Se paikkaa tunnon murtuneen, antaa voimaa, rauhaa sielullein.

KIRJOITETTU VAASASSA 17. 8. 1992

60 vuotta he asuneet kodissani suuren vallan mahtivoimilla. Meidät ajoivat pois tykkituilla, toive nähdä pian peilisielulliani.

Tuntemalla povessani synnyneuteua suvessa kaipuu sydämeistä sinne. Matkakuume pääsemisen enne suojeleuskelit varjelkoot seurattuni.

NIM. MATKAKUUME

Laura Luttamus ja Kerttu Pakarinen Pyhjärven hautausmaalla.

Laura Luttamuksen 80-vuotispäivät Pyhjärvellä

Serkkumme Laura Luttamus, Aino o.s. Kurosen ja Juho Musakan vanhin lapsi syntyi Pyhjärven Kiimajärvellä 6. 8. 1924.

Laura on useita kertoja käynyt kotiseutumatkoiilla omalla syntymäseudullaan ja kiertänyt tutustumassa muihinkin luovutetun Karjalan alueisiin. Matkoilla on aina ollut mukana sukua sekä isän että äidin puolelta, entisiä naapureita ja heidän jälkeläisiä, ystäviä nuoruuden ajalta ja entisiä koulutovereita. Matkoillamme olemme tutustuneet Konevitsan ja Valamon luostareihin, Taipaleenjoen taistelupaikkoihin ja moniin muihin historiallisesti tärkeisiin ja merkittäviin kohteisiin. Tärkein ja rakkain paikka on kuitenkin aina ollut Pyhjärven Kiimajärvi ja siellä Musakan Villen ja Kurosen Juhon kotipaikat, Pyhjärven sankarihautaus sekä tietenkin rakas koulutie Kiimajärveltä Noitermaan koululle.

Viime kesänä, kun palailimme Taipaleenjoelta kuusikymmentä vuotta takaisin Pyhjärvellä, Laura sanoi, että "tämä taitaa sitten olla viimeinen tullen, kun tänne tullen, nyt on kaikki jo nähty". Silloin meillä heräsi ajatus, että järjestetään Lauralle 80-vuotisjuhlat Pyhjärvellä. Niinpä varasimme hyvissä ajoin Musakan Antilta majokituksen mahdollisimman lähelle Lauran syntymäpäiviä ja aloimme tiedottaa matkasta sukulaisille ja ystäville.

Serkut, suku, ystävät kesän tullen lähtevät Pyhjärven kankahille esi-isän tanhuville. Laura täyttää vuosia niillä samalla juhla haastella ja muistella noita entisaikoja. Kiire ei oo mimmekään, menään lomaa viettämään heinäkuisessa tavataan, Karjalaa taas matkataan.

Tällä runopöytäkirjalla matkojessamme kerroimme matkamme tarkoituksen ja mukavasti meitä olikin mukana. Matkassa olivat Lauran sisko Anja, veli Teuvo, poika vaimoineen, serkkuja niin Kurosten, kuin Musakoitteiden puolelta ja monta rakasta ystävää. Lahduttavissa lisäksi oli se, että lähes puolet oli ensikertalaisia. Näin saimme taas esitellä esi-isämme

kauniita asuinsijoja jälkipolvillemm.

Sunnuntaina 25. 7. lähti 32 iloista ja innokasta matkallaista kohti Pyhjärvellä. Automatka sujui raitoisasti, sillä Sirkka-serkun mies Pertti oli ottanut mukaan haitarin jota hän ratoksemaan soitteille. Lauran poika Jussi ja Pertti laulattivat meitä ja Marjamäen Elli ja Pakarisen Kerttu lausuvivat runoja. Ennen Pyhjärvelle menoa poikkimme Äyräpäähän, jossa kukkakimpun muistomerkille laski Äyräpäästä lähtöisin oleva Berta Mattila. Luoloimme siellä yhteisesti Veteraanin litauduon ja Elli lausui Eino Leinon runon Legendaa.

Maanantaina aamupalan jälkeen lähdimme viettämään Lauran syntymäpäiviä. Ensimmäiseksi poikkimme Pyhjärven sankarihautausmaalle kunnioittamaan Pyhjärveläisten sankarivainajien muistoa. Luoloimme yhdessä suvirren, sen jälkeen Laura yhdessä serkkunsa Kerttu Pakarisen kanssa laski kukkavihon muistomerkille. Kerttu lausui runon ja lopuksi luoloimme yhdessä Veteraanin litauduon. Kiimajärven kankaalle, lähelle Musakan Villen talonpaikkaa kokoonnuimme syntymäpäivien viettoon. "Metsämarkkettia" ostettujen samppanjapullojen korit paukahtelivat juhlan kunniaksi ja kotona leivottu kakut ja pullat maistuivat autokuskimme Timo Karusen keittämän kahvin kanssa. Lauran poika Jussi ja Pertti lauloivat yhdessä Lauralle "Laps' olen kauniin köyhän Karjalan". Tuskin oli montakaan, kenen silmäkulmassa ei kynneltänyt tämän laulun aikana, niin koskettava ja sopiva se oli tähän tilaisuuteen. Jussi piti äidillään kauniin puheen, Kerttu ja Elli lausuvivat runot ja yhteisesti laulettiin virsi "Kiitos sulle Jumalani". Kävimme uimassa Kiimajärvessä ja osa meistä käveli koulun Noitermaan koululle. Poikkimme luonnonkauniilla Lamminharjulla, jossa myös Lauran on kulemma sota-aikana käynyt tanssimassa, salaa tietenkin. Kiviniemessä poikkimme ostoksilla ja

ihaleimassa kosken kuohuja. Hieman ennen Kiviniemää, varuskunnan lähettyvillä on pystyssä vielä Lauran entisen miehen Niilo Luttamuksen syntymäkoti. Jussi käväisi tervehtimässä sen nykyisiä asukkaita ja nappaamassa isänsä kotitalosta kuvan muistoksi.

Tiistain retkeimme lähiseudulla, Hiitolassa, Tiitulla, Porsaannmäellä ym. Kävimme myös Vuohensalossa ihaleimassa "käkkyrämäntyä" ja Laatokan kaunistahiekkaa. Kävipä muutama meistä uimassa Laatokan aalloilla. Nuorin matkallamme, Petri, olisi polskunut vedessä ja ratsastanut aalloilla vaikka koka päivän. Petri ihastui Karjalaa niin, että ilmoitti haluvansa sinne toistekin.

Illalla kävimme tutustumassa Lauran äidin, Aino Musakan, o.s. Kurosen syntymäpaikkaan, Pyhjärven rannalla olevaan Haukkaniemeen. Haukkaniemeessä on aikoinaan sijainnut pikkupappila, jonka torpparina Kurosen Juho oli vuosidensa vaihteen tienoilla, ennen Kiimajärvellä muuttamistaan. Paikka oli näkemisen arvoisen kauniina maisemoina. Vaikka olemme monta kertaa käyneet Pyhjärvellä, emme ole tienneet missä Haukkanieme sijaitsee. Kiitokset vaan Reino Äikälälle kartoista. Näyttää siltä, että joka kerta löydämme uusia, toinen toistaan kauniimpia paikkoja. Karjalan kankaan luonnonkauneutta ei voi lakata ihmettelemästä. Onko paikkaa kauniimpaa?

Iltaisin saunoimme, uimme Pyhjärvessä ja vietimme aikaa yhdessä menneitä muistellen ja kuulumisia vaihdellen. Voi kuinka mukavaa oli nukahtaa päivän matkoista väsyneenä, kun avoimesta ikkunasta kuuli lämpimässä kesäillassa haitarin kaihohu soitto, kiitos siitä Pertille.

Meillä kaikilla oli niin mukavaa, oi jos oisit saanut olla mukana!

LAURAN SERKUT
LEA PIHO JA
JORMA KURONEN

"Jotta jotain muistoa jäisi nuoremmalle polvelle..."

Otsikon sanat ovat kiimajärväläisen Heikki Herran, joka 1980-luvun alkupuolella lukuisien muiden Noitermaan kouluopettajien tavoin muisteli elämää kotikylissä, lähtöä sieltä ja evakkovaiheita. Noitermaan kouluopettajien kiimajärven rantakylässä Porsaannmäki ja Kiimajärvi sekä Pyhjärven rannalla sijainneet Paarina, Jaama ja Tolsterniemi. Noitermaa, kouluopettajien keskus, oli näiden kylien välissä, maantien ja rautatien varrella, ja samaan kyläalueeseen kuului Savimäki, joka tosin virallisesti oli Kiimajärven kylää. Muutama talon käsittävä Miissua oli samannimisen lammien rannalla Sakkolaan mennessä.

Tästä Pyhjärven seudusta on tehty kolme kirjaa. Ensimmäinen, Noitermaan seudun historiikki, jonka luultin jäävän ainoaksi kirjaksi, ilmestyi 1984. Kirjassa kerrotaan näiden kotikylien elämänuodoista ennen sotia, kuvailaan sen aikaiset kodit, pihapiirit ja asukkaat. Kaksi vuotta edellisen jälkeen ilmestyi Noitermaan seudun historiikki, Vaellusvuodet. Nimensä mukaisesti kirjassa kerrotaan talvisodan aikaisesta kotien jättämisestä, evakkoajasta, väliuahan vuodesta, toiveikkaasta kotiinpaluusta jatkosodan aikana ja uudesta lähdöstä 60 vuotta sitten. Kirjassa on muun kerronnan lisäksi runsaasti päiväkirjamerkintöjä. Kolmas kirja, Noitermaan seudun historia, Taistelujen vuodet, ilmestyi 1992. Siinä koulupiirin sotatoimissa olleet miehet, lotat ja lso-pöytäkerot kokemukstaan noina raskaita taistelujen vuosina.

Kaksi ensimmäistä osaa edellä mainituista kirjoista ovat olleet jo muutaman vuoden loppuneina. Koska kirjoja on jatkuvasti kysely, on niitä teetetty pieni eri lisä, joten joista koulupiiristä kertovaa

kirjaa on jälleen saatavana. Niitä voi tiedustella osoitteesta Anna-Liisa Heikkilä, Jokisjärventie 259, 37200 Siuro, puhelin 03-3406 445.

Kun ensimmäiset kotikyläkirjat n. 20 vuotta sitten ilmestyivät, oli vielä runsaasti kertotia, joilla oli omakohtaista muistietoa. Nyt monet heistä, myös kirjojen syntyyn oleellisesti vaikuttanut Heikki Karttunen, ovat siirtyneet ajasta ikuisuuteen. Pidän suurena asiana sitä, että kaikki muistelijat ja kertajat ovat tällä tavoin tehneet koulupiirimme kotikylä eläviksi, ja miten hyvä onkaan jälkipolvien tietää myös ne raskaat vaiheet, joista Vaellusvuodet ja Taistelujen vuodet -kirjoissa kerrotaan.

Mitä enemmän aikaa kuluu, sitä suuremmaksi kaikkien menetetystä kotiseudusta kertovien kirjojen sisällöllinen arvo kasvaa. Kotiseutumatkoiista tiedämme, mikä on kylien tilanne tänään. Edellisessä Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä Kari Pohjakallio kertoi kiinnostavasti syistä, joiden vuoksi em. Saapun ja Enkkuan kyläluvat ovat muuttuneet. Sama on tilanne Noitermaassa, sillä nykyinen kylä, joka Neuvostoliiton aikana tehtiin kolhoosikeskukseksi, on tyystin erilainen kuin entinen kotikylä.

Pyhäjärvi-juhlassa nuorempaan polveen lukeutuva Jukka Pusa puheensa lopuksi vetosi vanhempiin pyhjärveläisiin ja kehotti heitä kertomaan kokemukstaan nuoremmille. Tähän kehoitukseen mielellään yhtyy ja tätä kehoitusta monet pyhjärveläiset ovat jo noudattaneetkin, siitä ovat eri koulupiireistä kertovaa kirjain osuutuksena.

Muistellaan ja tallennetaan

ANNA-LIISA HEIKKILÄ

Ylennyksiä

Merkkipäiviä

Lahja Oras os. Tomperi (Jaama) 70 vuotta 6. 8. 2004 Kautvasta.

Kirsti Hirvonen kiittää palautteesta

Sain taannoin postikortin, jossa lähettäjällä epäili muistiani kottilaton lähistä Yläjärvelle. Kirjoittamassani teoksessa Isemme maa, kannessa on kottilaton kuva. Kirjan kansikuvassa talon väri on punainen. Kortin lähettäjä kertoo, että talo oli harmaa vielä 1944. Se on totta, että talo oli harmaa. Kirjan kustantamo otti valokuvan veljeni Esko Sepän maalaamasta tausta ja taulussa talon väri oli harmaa. Jostain käsittämättömästä syytä kirjapainossa talo muuttui punaiseksi aidanseipäitä myöten. Aikaisemman teokseni Kallis maa kansikuvassa talo on harmaa. Valtietävästi en saanut kortin lähettäjäni nimistä selvää, joten lähetän tämän vastineeni lehtemme välityksellä. Missään tapauksessa en ole halunnut välittää asioita todellisuutta ruusuisemmaksi. Kansikuvaa tehtiin kirjapainon toimesta. Ystäväilliset terveiset vaan kortin lähettäjä.

Jenni Honkasalo on yksi niistä nuorista naisista, jotka ovat suorittamassa varusmiespalvelusta. Jenni ylennettiin palveluspaikassaan Dravsigissa alikersantiksi ja hänen palveluajankansa päättyy 7. 1. 2005. Jennin vanhemmat ovat Ilpo Honkasalo ja edesmennyt Raili o.s. Ve-

sikko. Jennin pyhäjärveläiset sukujouret juontavat Porsaannmäelle, sillä isoisä Mikko Vesikko on siellä syntynyt. Isoäiti on Sirkka o.s. Nurmi. Mikon vanhemmat olivat Siivan ja August Vesikko. Kurvan lähettäjä Mikko Vesikko kertoo itse olleensa sotaväessä v. 1954 eli 50 vuotta sitten.

Kesäpäivä Karjalassa

Kotiseutumatkailun pääta-
pahtuma "Kesäpäivä Karja-
lassa" toteutui jo kolmannen
kerran, kun runsaan kym-
menen linja-auton matkus-
tajat saapuivat Käiksalmen
linnan pihalle viettämään
kesäistä juhlapahtumaa.

Kesäinen kaunis sää suosi
koko juhlatkaa ja pääjuh-
laa 24. 7. linnan pihalla. Juh-
lapäivä alkoi monien koh-
dalla käynnillä kotipitäjensä
kirkkoilla ja kukkalaittei-
den laskulla sankarihaudoi-
lle ja muistomerkeille. Myös
näin kokoonnuttiin Pyhäjär-
ven sankarihauдалle ja muis-
tomerkeille. Harrastunnel-
maisessa tilaisuudessa pu-
hui ja kertoi alueen histori-
asta Erkki Pärssinen. Kuk-
katervehdyksen sankarihau-
ta ja muistomerkeille laski-
vat Maritta Kemppi ja Yrjö
Kaasalainen.

Linna ja museo

Ennen päiväjuhlan alkua
juhlayleisöllä oli tilaisuus tu-
tustua Käiksalmen linnaan
ja museoon. Koko linnan ja
museon aluetta on jatkuvasti
kunnostettu, kiitos siitä
lankeaa museon johdolle.
Johtaja Maria Lihaja ja apu-
lajohtaja Valentina Golko-
va, sekä tutkija Andrei Dimit-
rev ovat henkilökohtaisesti
uhranneet vapaa-aikaansa
museoalueen ja museon
kunnostamiseen. Näidenkin
juhlien tuotolla on voitu tu-
kea museon kunnostamista.

Yhteistyötä toivottiin lisää

Käiksalmen kaupunginjo-
htaja Sergei Jahnjuk toivotti
tervehdyksessään juhlavie-
raat lämpimästi tervetul-
leeksi Käiksalmeen. Hän toi-
voi yhteistyön edelleen laaj-
entuvan niin matkailun
kuin muidenkin elinkeino-
toimintojen alalla. Hänen
miehistään Käiksalmen alue
voisi tarjota hyvät toiminta-
edellytykset erilaisene teolli-
susta ja yritystoimintaan joko
yksin tai yhdessä heidän
kanssaan.

Juhlatuomikunnan pu-
heenjohtaja Erkki Pärssinen
kiitti tervehdyspuheessaan

Kuvassa Ilmari Hakala ja rouva Hakala sekä Rauno ja Mirja Meriö odottamassa juhlan alkua Käiksalmen linnan pihassa. Valokuva Kullero Huppunen.

kaupungin johtajaa hänen
ystävällisistä sanoistaan juh-
laväelle ja totesi mielihyvällä
sen, että olemme viimein
tulla tänne vapaasti entisille
synnyinseuduille tätä juhlaa
viettämään. Myös hän toivoi
yhteistyön edelleen jatkuvan
ja lisääntyvän elämän eri
aloilla ja uskoi sen koituvan
molempien osapuolten hy-
väksi.

Kannakselle kaksikielinen hallinto

Juhlapuheen piti kenraali-
luutnantti Rauno Meriö. Me-
riön juuret ovat vahvasti Käi-
kalmelaisessa maaperässä.
Aluksi hän kertoi leikkisästi
"Täällä pienessä talossa si-
jaitsevassa synnytyksilaitok-
sessa mie synnyin, siinä sa-
massa talossa syntyi myös

Kukkalaitteet muistomerkeille laskivat Maritta Kemppi ja Yrjö S. Kaasalainen.

aitini, olihan siinä muutama
vuos välli mut lääkäri ol sama,
tohtori Miettinen". Hän
kertoikin edelleen, että lapsille
ja lastenlapsille olen kerto-
nut, että täällä paistoi aina
aurinko ja lämmintä piisas.
Joka kesä mie polti nahkain,
niiko nytkin, kertoi auringon
polttama Meriö. Myös
hänen vanhempansa ovat
asuneet pitkään Käiksalmes-
sa.

Puheessaan hän totesi, et-
tä vaikka alueiden menettä-
minen oli oikeuden vastais-
ta, ei se saa johtaa vihaan.
Meidän on hoidettava van-
kyistä tilannetta. Se tapahtuu
rakentamalla positiivisille
tunteille. Meidän on ym-
märettävä toisiamme. Palk-
kallisen väestön kanssa on
puhuttava suoraan ja rehellis-
esti. He kyllä vaistoavat, pu-

huuko totta vai onko vain li-
pevä.

Karjalan palautuksen
asiassa Meriö tunnustautuu
puolestapuhujaksi. Hän ke-
hoittaa miettimään palau-
tuksen myönteisiä vaikutuk-
sia kummallekin osapuolel-
le, jos alue kuuluisi Suomal-
le. Myönteisiin vaikutuksiin
kuuluisi rahavirtojen ja yri-
tysten ryntäminen alueelle.
Verotuksellisiin toimenpitein
raha voitaisiin pysäyttää pai-
kallisen alueen hyödyksi. So-
tilaspoliittisen jännityksen
lasku vähentäisi suomalaisten
halua liittyä Naatoon,
vaikka ovat pidettäisiinkin
avoinna. Venäläisten pel-
koon omasta asemastaan
Meriö tarjoaa ratkaisua.

- Alueen hallinnon tulee
olla kaksikielinen, esim. Käi-
kalmessa voisi olla venäläi-
nen kaupunginjohtaja ja
suomalainen apulaiskaup-
punginjohtaja, nauratti Me-
riö yleisöä. Alueen elintaso
voidaan nostaa hänen mu-
kaansa vain yhteisvoimin.

Meriö kertoi Moskovan te-
levision haastatelleen häntä
vajaa kaksi vuotta sitten, jol-
loin toimittaja kysyi hänen
mielipidettään Karjalan pala-
uttamiseen. Vastasin: "On
kaksi tosiasiaa, kaikki me
kuulemme ja Karjala palau-
tuu."

Onnistunut juhla

Everstiluutnantti Ilmari Ha-
kalan hyvin juontamassa
juhlassa esiintyivät puhei-
den vastapainoksi venäläiset
kansantaitelijat korkeata-
soisine musiikki- ja kansan-
tanssiesityksineen. Vielteel-
lisestä puolesta suomalaisten
osalta vastasivat hanu-
risti Pertti Husu ja seniori-
laulaja 2003 Sirkka Peippo.

Karjala-lehden toimitus-
johtaja Mauri Lepola kiitteli
pääospuheessaan hyvää yllä-
teyttä paikallishallintoon,
mikä on mahdollistanut jo
kolmatta kertaa tällaisen
suurimittaisen juhlan järjestä-
misen, ja kiitosta lausui
osakseen juhlayleisö ja kaik-
ki matkan järjestäjät.

Arvokas muistohetki Ihantalassa

Kesäpäivä tapahtuman ko-
tiinpaluumatkaan sunnun-
tain ohjelman sisältyi muis-
tohetken viettäminen Ihanta-
lan taistelujen muistomer-
killä. Puhuen piti everstiluut-
nantti Ilmari Hakala, hän
toimii sotakorkeakoulussa
historian opettajana.

Hakala totesi puheessaan
Viipurin menetyksen 1944
olleen sellainen isku jolloin
vasta tajuttiin, että on todel-
la jotain tehtävä, jotta Suomi
säilyisi miehitykseltä ja ko-
ko kansa tuholta. Joukot
ryhmitettiin uudelleen puo-
lustukseen ja suurhyökkäys
Kannaksella pystyttiin torju-
maan. Kolme viikkoa kestä-
nyt suurhyökkäys alkoi kesä-
kuun lopulla mikä sitkeiden
ja raskaiden taistelujen pys-
tyttiin torjumaan. Tämä taiste-
telu oli Pohjoismaiden his-
torian suurin. Torjuntavoitto

antoi maan poliittiselle joh-
dolle mahdollisuuden irrot-
tuttaa sodasta. Tuhansien ja
taas tuhansien kaatuneiden
lisäksi jäi paljon sotainvali-
deja, leskiä, sotaorpoja, sekä
kotinsa menettäneitä kansa-
laisia. Sodan viimeisiä lasku-
ja maksettiin vielä aina

1963-64, totesi Hakala.

Muistomerkeille laskettiin
matkan järjestäjien ja pitä-
jäseurojen yhteinen sinivali-
koisin nauhoin varustettu
kukkalaitte. Tilaisuuteen
osallistui noin 200 matka-
laista ja päättyi se yhteisesti
veitsattuun Isänmaan vir-
teen. Meidän autossa mukan-
na matkustanut kenraali-
luutnantti Rauno Meriö ker-
toi matkustessamme Ihanta-
talasta Viipuriin sillä välillä
olleiden taistelujen kulkua.
Sotaväen käyneenä ei voinut
mutta kuin ihmetellä ja
ihailia sitä millä sisulla ja
rohkeudella suomalaiset
puolustivat asemiaan ja tor-
juivat ylivoimaisen vihollis-
sen hyökkäyksen etenemi-
sen. Mieleen nousivat muis-
tomerkkiin kaiverretut sanat
"Kunnia sankareille".

ERKKI PÄRSSINEN

Ihantal-
muistomerkeille
laskivat matkailijoiden
kukkalaitteet Maritta
Kemppi ja Erkki Pärssinen.

Hinkkasten sukuseuran kokous Turussa 7.–8. 8.

Hinkkasten sukuseura piti vuosikokouksensa tällä kertaa aurinkoisessa Turussa. Lauantaina oli aluksi tutustuminen Turun linnaan ja sen historiaan Aiju von Schönemanin opastamana. Tämän jälkeen oli vuorossa laivareiteille Loistokarille romanttisella vanhanajan höyrylaiva s/s Ukko Pekalla. Laivalla nautittiin hanurimusiikkiin ja alkupalojen jälkeen saimme saarella pääruoaksi monella eri tapaa valmistettua kalaa ja vaihtoehtoisesti lammaspaiasia. Sää oli leppoisa ja suosiolinen merimatkallemme. Saimme nauttia kauniista merimaisemista aurin-gonlaskuineen ja paluumatalla yöllä rantojen tahtumista ilotulitusraketeineen. Risteilyosanottajien yhteislaulu raikui kotisatamaan saakka laivaorkesterin johda-

tuksella.

Sukuseuramme koostuu yli kymmenestä eri sukuhaarasta. Nykyisen rajan takaisia sukuhaaroja ovat mm.: Hiitolan-, Inkerin-, Pyhjäjärven-, Sakkola-Metsäpirtin-, Jaakkima-Uukuniemi- ja Impilahti-Sortavala sukuhaarat. Itä-Suomessa jäsenistöltään laajin sukuhaara on Parikkalan sukuhaara. Tämän sukuhaaran jäseniä on vuosisatojen saatossa siirtynyt myös Karjalan kannakselle.

Vuosikokous pidettiin sunnuntaina Hotelli Hamburger Börssissä. Kokous valitsi puheenjohtajaksi Kauko Hinkkanen ja sihteeriksi Sirkku Hinkkanen-Tyrmin. Kokous hyväksyi toimintakertomuksen vuodelta 2003, vahvisti tilinpäätöksen ja antoi vastuvuoropäätöksen. Liittymis- ja jä-

senmaksut (10/15 euroa) säilyivät ennallaan. Kokous hyväksyi toimintasuunnitelman ja vahvisti talousarvion vuodelle 2005.

Sukuseuvoston jäseniksi valittiin: Sirkku Hinkkanen-Tyrmi Parikkala-Simppeleen sukuhaara, Seija Kivelä Parikkala-Simppeleen sukuhaara, Kauko Hinkkanen Pyhjäjärven sukuhaara, Paavo Hinkkanen Parikkala-Simppeleen sukuhaara, Tuomo Hinkkanen Pyhjäjärven sukuhaara ja Tuulikki Mäkelä Parikkala-Rautu sukuhaara. Tilintarkastajiksi valittiin Pauli O. Hinkkanen Espoosta ja Kirsi Ikävalko Helsingistä.

Kokouslounaan jälkeen saattoikin kotimatka alkaa elokuun helteisessä säässä.

KAUKO HINKKANEN

Sukuseuralaiset 12.–13. 6. Pyhjäjärvellä.

Isäni kotimaisemissa Pyhjäjärvellä

Nyt kun syksy lähestyy on hyvä miettiä mennyttä kesää. Kuluneen kesän mieleenpainuvien kokemusten oli matka isäni kotiseudulle Karjalaan. Isäni on kertonut minulle sukutarinaa menetyn Karjalan vehmaista viljelysmaista ja vankoista mäntymetsistä. Karjalaiset olivat maanviljelijäkansaa ja rakkaan kotiseudun menetyks oli isku koko Suomen taloudelle.

Vanhempani ovat käyneet Karjalassa useita kertoja, mutta nyt myös oma kiinnostukseni asiaa kohtaan heräsi ja halusin lähteä mukaan. Jo alkumatkasta huomasin kuinka kaikki olivat hyvin ystävällisiä ja bussissa vallitsi kokonaisuudessaan erittäin hyvä henki. Tuona hetkenä tajusin, että vaikkakin bussissa olleet ihmiset kotoihin matkaan eri puolilta Suomea, eivät he runsaiden vuosienkaan saatossa ole kokeneet rakkaita juuri-

aan. Bussin täytti karjalainen henki ja tuohon vilkkaaseen ja iloiseen elämäntapaan oli myös nuoremman polven karjalainen helppo tarttua. Jo alkumatkasta alkoi erinäiset visailut ja sanaleikit.

Matkan aikana näin Saimaan kanava-alueen, Viipurin, Pyhjäjärven, Käkisalmen ja kävinpää jopa Laatokassa uimassa. Nämä alueet ovat monen nykysuomalaisen tietämättömissä lukuun ottamatta Viipuria jonne tehdään runsaasti turistimatkoja. Täten kuin siis itseni etuoikeutetuksi, sillä olemalla itse paikan päällä sain selasta tietoa Karjalan historiasta ja nykytilanteesta, jota en olisi koskaan muuten saanut. Matka siis todella kannattaa jo pelkästään yleisviestysten vuoksi ja ihmiset jotka ovat itse olleet todistamassa lähistoriaamme tekevät matkasta mielenkiintoisen ja elävän. Erityisen

hyvin mieleeni jäi isäni serkun Aili Saulisen henkilökohtainen kertomus evakoonjoutumisesta ja matkan eri vaiheista. Vaikkakin karjalaiset kokivat kovaa, ovat toivo ja elämänilo alati läsnä heidän tarinoissaan.

Kotiseutumatkat ovat siis ensiarvoisia perimätiedon säilyttämisen kannalta ja matkoilta oppii myös sellaista minkä uskon olevan tärkeää monille nuoremman polven karjalaisille. Itse ainakin hahmotin runsaasti lisää juuriani ja tietoisuus omasta karjalaisuudestani vahvistui. Matka sujui siis kokonaisuudessaan erittäin hyvin ja tulevia matkoja odottaessani tahdon kiittää lämpimästi kaikkia osanottajia. Oli ilo tutustua ja hyvää syksyn jatkoa teille kaikille!

KARI LUUKKANEN
22-vuotias liikelatouden opiskelija

Hinkkasten sukuseuralaiset Loistokarilla.

Nännimäisen sukukokous

Kokous pidettiin 20. 6. 2004 Kangasalla. Järjestäjänä olivat Rahkajärven Antti Nännimäisen pojan, Heikki Nuortaman tyttären Arja Pylväs ja Kyllikki Laitinen.

Osa vieraista kokoonotti Kangasalan kirkkoon messuun, jonka aluksi liturgina toiminut pastori Marja Hysynsä toivoi tervetulleiksi kirkkoon kokoontuneen seurakunnan ja erityisesti kokouksen viettävän suvun jäsenet. Jumalanpalveluksen päätyttyä Veijo Nuortama ja Kyllikki Laitinen lasivat sukukokouksen puolesta kukkakimpun Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeksi.

Sadekuoron saatelemaan kokousvieraat saapuivat Äijälään, karjalaista kulttuurista ja perinnettä esittelevään taloon. Äijälä on Kangasalan Karjalaisen korjaamo ja ylläpitämä näytely- ja kokoustila maineikkaan Luksialan kartanon välittömässä läheisyydessä.

Kokouksen saapui lähes 80 henkilöä eri puolilta Suomea, Joka Kanadan Thunderbaysta oli tullut viisihenkinen seurue.

Tervetulosanoissaan Arja

muistutti mielin lähes päivälleen 60 vuotta aikaisemmin koetut Karjalasta lähdön tunnelmat. Kyllikki toi tuoreet terveiset nykyisestä Karjalasta oltauan mukana Enkkulan koulupiiriin tehdyillä videokuvauksilla kylläkirjatoimikunnan mukana. Edellisen sukukokouksen jälkeen poissukukkuneiden suvun jäsenten muistoksi pidettiin hiljainen hetki. Viimeksi luotamme poistui Pentti Pusa, Antti Nännimäisen vanhimman tyttären Emilian ja Yrjö Pusan poika. Hän kuoli kaksi päivää ennen aikaansa Enkkulan matkaa. Yhteisen lounaan aikana jatkui vilkas seurustelu. Iltoittiin vuosien, jopa vuosikymmenien jälkeisistä jälleentapaamisista.

Ohjelmaosuus aloitettiin, kuinkas muuten, laululla "Kesäpäivä Kangasalla", josta oli käytettävissä myös englanninkieliset sanat kanadalaisvieraitamme ajatellen. Anna Laitinen lausui Edith Södergranin runon "Maa, jota ei ole". Sitten myös laulujen esitelmäjä toiminut nuori Kangasalan poika, Sibelius-akatemia opiskelija Sa-

mi Majamäki soitti harmonikalla Edward Griegin "Hölbjerg-sarjan".

Sukuhaarojen esittelyssä käytettiin sukuselvitukseen perustuneen sukupuun apua. Sukupuun juuret juontuvat vuosiin 1616–17, jolloin Käkisalmen eteläisen veroalueen veroluettelossa Räisälän kohdalla mainitaan Anders Nenninen ja sama henkilö mainitaan myös lautamiehenä. Paikannimistönsä on säilynyt Nännimäisenmuoto. Laajempi dokumentoitu tieto Nännimäisistä alkaa vuonna 1712, jolloin Henrik Nännimäin vaimoineen ja lapsineen oli asunut Pyhjäjärven Valkiamäessä, josta sukua myöhemmin Taubilan isännän toimesta siirrettiin Kirpunan rantaan lahjoitusmaatalonpoika-aikana. Vielä kerran Taubilan herra häätii suvun uusia asuinpojille, tällä kertaa Rahkajärvellä 1800-luvun loppuvuosina. Sinne rekansivat edesmenneiden veljesten lesket poikien kanssa uudet talot ja raivasiivat uudet pellot noin v. 1900 Taubilan entisille karjan kesälaitumille. Kokouksen osallistuneet

henkilöt olivat näiden sukuhaarojen jäseniä. Sukulaisuus oli kaukaistakin, mutta tunsiimme syvää yhteenkuuluvuuden tunnetta, sillä olimmehan aineet Rahkajärvellä naapureina ainakin osan lapsuuttamme tai nuoruuttamme tai ainakin käyneet usein tervehtimässä siellä asuneita sukulaisiamme tai olimme kullekto vanhempiemme kertovan tuosta jo menetyksestä Karjalan ajasta.

Ohjelma jatkui laululla "Jo Karjalan kunnalla lehtii puu" ja sukumme vanhin Kerttu Peltonen lausui ehtymättömästi runovarustaan Eino Leinon runon "Legenda".

Sukukokousasiat hoituivat vastustavasti sukuseuran puheenjohtajan Marjatta Rantasen johdolla. Huomionosoituksena luovutettiin Olavi Nännimäiselle hänen suunnittelemansa sukuvierin ensimmäinen pöytäistandaa-ri. Suvun jäsenet ostivat hyvän joukon sukuvierejä muistoksi itselleen ja lahjoiksi läheisilleen. Antti Rantanen esitteli vielä uuden sukuvierin ja isännänvirin symboli-

kan.

Eri sukuhaarojen yhteyshenkilöiksi ja tiedon välittäjiksi valittiin Marjatta Rantanen, Kauko Näräpalo, Olavi Nännimäinen, Leena Sälli, Kirsti Ollila, Juhani Rahkajärvi, Helvi Kallita ja Kyllikki Laitinen.

Marjatta Rantanen kertasi lyhyesti sukuseuran historiaa: vuonna 1993 kokoontuvat Heikki ja Leena (o.s. Tomperi) Nännimäisen lapsenlapsen sekä Antti Nännimäisen lapsenlapsen Suodenniemellä. V. 1995 tehtiin Marjatta ja Leena ja sukumme vanhin Kerttu Peltonen lausui ehtymättömästi runovarustaan Eino Leinon runon "Legenda".

Sukukokousvieraat saivat tervetulosanoissaan Arja

puheenjohtajan tehtävästä myönnettiin hänelle, ei kyl-läkään hän helposti. Uudeksi sukuseuran vetäjäksi valittiin Juhani Rahkajärvi Suodenniemeltä. Kokous päätti pitää seuraavan sukukokouksen vuonna 2007 uuden puheenjohtajan valitsemassa paikassa.

Tässä yhteydessä haluamme kiittää omasta ja sukuseuran puolesta Marjatta Rantasta pitkäaikaisesta työstä sukuseuran hyväksi. Tästä on hyvä jatkaa!

Sukukokousvieraat saivat tervetulosanoissaan Puheenjohtajan Kaarina Lanetan onnusteluksella tutustua Äijälä-taloon ja sen näytteilyihin.

Lopuksi käytiin valokuvassa sukuhaaroittain. Valokuvat ovat nähtävissä Internetissä osoitteessa <http://personal.inet.fi/koti/mikko-tahminen> (42 merkkiä yhteen kirjoitettuna, ei välilyöntiä).

Oli ilo tavata! Nähdään ehkä jo ensi kesällä, jos alustavasti kaavailtu suvun yhteen Pyhjäjärven matka toteutuu!

KYLLIKKI LAITINEN

Vanhan ajan risuäes valmistettuna nykyaikaisin työmenetelmin.

Aarne Eeva esittelee maatalouskallustoa Elvira Nässille.

Aarne Eevan talonpoikasmuseo

Kokemäen Kauvatsalla asustelee maanviljelijä Aarne Eeva yhdessä Kauvatsalta kotoisin olevan vaimonsa Railin ja tyttärensä Marin kanssa. Perheen Manu- poika on syntynyt Vpl. Pyhäjärven Rotjanlahden kylässä v. 1930 mutta jo kolmen vanhana hän on muuttanut Metsäpir-

tissä syntyneiden vanhempiensa mukana Lahnavalkaman kylään. Täältä sitten evakkovaiheen pääätteeksi muutettiin Kauvatsalle.

Muutama vuosi sitten tilan pellot vuokrattiin ja Aarnelle tuli hirvittävä työn puute. Niinpä hän ryhtyi keräämään aikansa kuluksi erilaisia maalaistalossa käytettyä

työvälineistöä tyhjiksi jääneisiin ulkorakennuksiin. Tieto ahkeran miehen harastuksista levisi naapurienkin tietoon ja lisää tavaraa alkoi virrata Eevan varastoihin. Kaikki pienet koneet ja työkalut puhdistettiin ja kunnostettiin Aarne toimesta ja varastoista löytyi paikka jokaiselle esineelle. Kauem-

pana oleva pieni lato on pyhitetty erilaisille lapiolle. Siellä ne ovat kauniisti seinille ripustetuissa nauloissaan. Pienempi käsitökalusto ja mitä erilaisimmat entisaajan tarve-esineet ovat puolestaan navetan yhteydessä olevassa varastuosuudessa. Entisessä talon puimalassa on vanhan mallin mukaan

erään naapurin kanssa valmistettu risuäes. Kauempina peltoosuilla on hevosvetoisia peltotyövälineitä.

Jokaisesta esineestä Aarne Eeva osaa kertoa käyttötarkoituksen. Pitkän aikaa koelmalasta puuttui hevosvetoinen Sampo-äes mutta pari viikkoa sitten tämänkin puute korjaantui kun eräs

naapuri toi traktorikuormalisen tavaraa. - Nyt alkavat varastot olla kohta täynnä tuumaille Aarne.

REINO ÄIKIÄ

Pyhäjärveltä kullan viereen Huittisiin

Pyhäjärveltä Noitermaan kylästä lähteneet Armas ja Lida Hätönen saivat asutustilan vuonna 1947 Huittisten Jokisivulta. Eivätpä aavistaneet, että mäen etelärinteeseen rakennetun uuden talon takana, sankan kuusikon peittämässä kalliolla, kulkee kultasuoni, mikä ilmeisesti ulottuu ainakin 400 metrin syvyyteen. Tilaa nykyisin hoitava perheen nuorin poika Osmo kertoo, että kultakaivos on tarkoitus avata tämän vuoden aikana. Kaivosyhtiö Polar Mining Oy on käynyt alueella neuvotteluja kahdeksan maanomistajan kanssa.

- Kaivospiirin alue on tällä hetkellä 45 hehtaaria. Meiltä maanviljelys ja karjanhoito yli puoli vuosisataa suvun hallussa olleella asutustalalla päättyy joka tapauksessa. Suurin osa maista siirtyi kaivosyhtiön omistukseen. Jäljelle jäävä alue ei ole enää riittävän suuri toiminnan jatkamiseen, toteaa Osmo Hätönen.

Auto kivi kaiken alkuna

Armas ja Lida avoivat vuonna 1930, ja alkivat viljellä maata Noitermaan kylässä. Järven rantaan ulottunut 20 hehtaarin maatalo oli kuitenkin jätettävä lopullisesti. Evakkomatka toi perheen vuonna 1947 Huittisiin, missä syntyi seuraavana vuonna neljäs lapsi, Osmo. Perheen Jokisivun asutusti-

lalla oli alkuun noin hehtaari viljelyskelpoista maata. Monien muiden miesten tavoin Armas raivasi suokuokalla lisää peltoa. 10 vuoden aikana kallion viereiseen laaksoon syntyi kahdeksan hehtaarin peltoauke. Ensisuonaton on ollut pikkumökin jälkeen rakennettiin oma talo aurinkoiseen rinteeseen peltoaukean laitaan.

Olllessaan parikymppinen nuorukainen, Osmo löysi kotimailtaan oudon kiven, minkä hän lähetti näytteenä Outokumpuun.

- Kivi oli painavan oloinen, mutta ei minulla ollut alkuun aavistustakaan että siinä olisi kultaa, muistelee Osmo, jonka Outokumpu on 70-luvulla palkinnut raha- ja kivivasarapalkinnollakin malminetsintäharrastuksesta.

- Pitkään oli hiljaista, kun kullon hinta maailmalla oli alhainen. Nyt hinta on noussut, joten australialaisten nykyisin omistama Polar Mining Oy pyrkii aloittamaan kaivos toiminnan mahdollisesti jo tänä vuonna.

Reikiä, avolohosta ja tunneleita

Alueella on tehty viime vuosina runsaasti koeorauksia, joissa kalliosta on nostettu yli 20 kilometriä näytesauvaa.

- Nyt on menossa reikä numero 221. Syvämmillään on tähän mennessä menty yli 200 metriin. Lisäksi on

Osmo Hätönen kotitalonsa pihassa. Taustalla Armas-isän suokuokalla raivaamat pellot.

tehty parinsadan metrin päähän pihapiiristä avolohous, mistä vietiin seitsemän rekkakuormalisen koeerä Outokummun tutkittavaksi. Samasta avolohoksesta lähdetään kaivosta viemään alaspäin. Lähellä pintaan oleva malmi saadaan avolohoksesta, minkä syvyydeksi alemmassa päässä on suunniteltu 30 metriä. Sen jälkeen jatketaan avolohosta syventämällä tai tunneleita rakentamalla, koska myös maanalaisia tunneleita tarvitaan.

Tutkimusten mukaan alueen malmimäärä on suuri, mutta kyse on siitä, kuinka paljon pystytään kannattavasti louhimaan. Nykytietojen mukaan kuvitellaan louhittavan ehkä miljoona tonnia kiviainesta, mistä ainakin osassa malmipitoisuus on hyvä. Kulta erotellaan Outokummun Vammalan rikastamolla. Sen jälkeen onkin käytössä erikoinen pehmeä metalli, josta voidaan valmistaa jopa 0,0001 mm ohutta lehtikultaa, tai vetää 1 grammasta kultaa 3 km pitkä lanka.

Kotitalosta muutettava

Perheen kuopus, Osmo, jatkoi vanhempiensa työtä, kun tila siirtyi hänen hoitoonsa v. 86. Nyt tilan maista suurin osa on kaivosyhtiön ostohankkeen kohteena. Laki määrää, että 50 metriä lähemmäs päärakennusta ei saa valtausta tuoda. Siten vanhemmat voivat kolmen opiskelussa olevan lapsensa kanssa käydä ihastelemaan omenakotilaa puutarhoineen. Kaivosyhtiökin on suunnitellut käyttöönsä

uuden tielinjan rauhoittaakseen pihapiirin. Osmo Hätönen on valmistautunut muuttamaan kotitalostaan, koska kaivostoiminta auttamatonta muuttoa olosuhteita. Asuinrakennuksesta parinsadan metrin päähän tehdystä avolohoksesta alkuun lähtevä kaivos tuo mukanaan melua, pölyä, vesiasioita ja liikenteen lisääntymistä. Todennäköisenä pidetään, että melutaso ylittää valtioneuvoston ohjearvot lähimmässä kiinteistössä. Oletetaan, että louhinnasta aiheutuva tärinä, joka on havaittavissa 1-2 kilometrin päässä kaivoksesta. Hyvän vertailukohdan antaa lähellä sijainnut, joulukuussa lopetettu Oriveden kultakaivos, mikä oli toiminnassa kymmenen vuotta. Jatkotutkimukset ovat sielläkin koko ajan käynnissä sen uudelleen aloittamiseksi. Jokisivulla malmia arvelaan olevan maaperässä suunnilleen saman verran, mutta pitoisuudeltaan parempaa.

Tällä hetkellä Suomessa on toiminnassa vain yksi pieni kultakaivos. Tutkimuksia toki on menossa ympäri maata Lappia myöten. Nyt kun kulta on arvoisaan, töihin toivotaan Huittisissa päästävän mahdollisimman pian. Jos hanke viivästyy, se voi viivästyä vuosia, etenkin jos maailmanmarkkinat ehtivät kääntyä laskuun.

KULLERVO HUPPUNEN

Pyhäkylän koulupiirin kirjatoimikunta

Kokouksessaan 15. 8. 04 Pentti Kiurulla Punkkalaitumella kirjatoimikunta käsittelee mm. seuraavia asioita:

Aineiston keräys:

Valokuvia ja tietoja on alkanut vähitellen tulla ja 14. 8. mennessä oli kuvia kirjattu jo yli 120 taloudesta tai kohteesta. Parhaillaan on kirjaamista odottamassa yli 20 kohdetta, joten lupaavalta näyttää. Aukkopaikkoja vielä on, joten hitaampienkin toivotaan lähtevän liikkeelle. Sitä vieläkin korostamme:

henkilöiden nimet järjestyksessä muistiin, mitä tunnustatte. Mieluimmin eri perille. Samoin evakopainoista tietoja ja jopa naapureidenkin, kun monet nuo-

remmat eivät niistä mitään tiedä.

Kiitoksia kaikille jo tietoja lähettäneille ja täydentää vielä voi.

Rahoitus:

Kokouksessa selviteltiin eri rahoituslähteitä. Toimikunta toivoi, että yksityiset ja yhteisöt tukisivat kirjahankeita mm. rahalahjoituksilla.

Lisätietoja antavat Toivo Hinkkanen, 050-3425 027 ja Irma Karppanen, 03-5143 731.

Toimikunta kehoittaa myös valmistamaan tai hankkimaan myyntivaroitteita seuraavaan koulupiirikokoukseen maaliskuussa 2005 Vammalassa. Pienistä pu-

roista tulee joki.

Kirjan sisältö:

Todettiin, että kirjan päärunon tulee muodostamaan kuvin ja kuvatekstin elävöitetty kiertosalo talolla, koko koulupiirin alueella, täydennettynä asemaseudun yhteisillä laitoksilla ja yrityksillä. Perheiden osalta kiertosalo jatkuisi evakkojen kautta nykyisille asuinsijoille, jolloin myös nuori polvi tulisi esitetyä.

Oman lisätekstinsä vaatisivat mm. Taubila, lahjoitusmaa-asia, Kallenkartanon asutusalueen syntymäkohde, Kähkösu, Iivaskensaaren erityisasema ropottiaikana, yms.

Päätettiin panna "haku

päälle" eri tekstien kirjoittajien ja kieliasun tarkastajien löytämiseksi. Antakaa rohkeasti tietoja nuoremman polven taitajista.

Tiedottaminen:

Sovittiin, että toimikunta kertoo kuukausittain työn edistymisestä Vpl Pyhäjärvi-lehdessä ja Karjala-lehdessä. Tässä vielä muistutin virkistykseksi toimikunnan jäsenten nimet: Toivo Hinkkanen, phj, Seija Jokinen, sihteeri, Antti Kaasalainen, vphj, sekä Lauri Kaasalainen, Irma Karppanen ja Pentti Kiuru. Ottakaa yhteyttä ja kysykää lisää.

Syysterveisin
PYHÄKYLÄN KOULUPIIRIN KIRJATOIMIKUNTA

Pyhäjärvi-lehti nautti oopperaillasta

Pyhäjärvi-lehdellä ja Tyrvään Sanomilla on jatkunut pitkään hyvää Pyhäjärvi-lehden toimintamuseen liittyvä yhteistyö. Puurtamisen lisäksi siihen liittyy virkistys- ja juhlahetkiäkin.

Tyrvään Sanomien sponsoroimana Pyhäjärvi-lehden toimituskunnalla oli ilo

osallistua oopperailtaan Tyrvään Pyhän Olavin kirkossa. Esitys oli konserttiversio Joseph Haydnin pienoisoopperasta "Uskoton kärsiköön". Laulajat olivat nuoria eturivin laulajia: sopraano Tiina Tamminen ja Hanna Koivisto, tenorit Tuomas Katajala ja Ville Salonen sekä vanhem-

man polven edustajana baritoni Jorma Elorinne. Orkesteria Sastamalan Chamber johti taidolla unkarilaisnuoritytinen, nyt jo pitkään Vammalassa asunut kapellimestari István Világi. Vaikka meiltä Säätiön jäseniltä oli-kin italian kieli vähän "unohnutun", musiikki sinänsä oli

korkeatasoista ja raikasta kultavaa. Tapahtuman järjestäjänä toimivat Vammalan kaupungin kulttuuritoimi, Vammalan Musiikkiyhdistys ry ja Vammalan seurakunta.

MIRJA TENKANEN

Huittisten karjalaiset saunaillassaan 8. 8. -04 Ylistenrannassa. Valokuva Paavo Punkari.

TAPAHTUMAKALENTERI

■ **Lahdenseudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon** syyskauden avaus pidetään torstaina 2. 9. 2004 klo 17 alkaen Antero Pärssisellä Kiviniementie 424, 17120 Paimela. Lähtö Marolankandun pysäkillä klo 16.30. Tervetuloa!

■ Konnitsan toista kyläkirjaa tehdään

Vpl Pyhäjärven Konnitsan kylästä tehdään kuvakirjaa. Keräämme varoja sen painattamiseksi ja kuvia sekä lyhyitä kertomuksia sen sisällöksi. Pyydämme apua kirjjan tekemisessä. Ota yhteys toimikunnan puheenjohtajaan Toivo Luukkaseen puh. 040-436 6963 tai sihteeriin Ensio Näräiseen puh. 0400 921 945, sähköposti ensionn@kolumbus.fi.

■ **Äetsän karjalaisten saunailta** kunnan ranta-saunalla Kiimajärvellä 30. 8. -04 alkaen klo 18.00. Erikoisesti Vpl. Pyhäjärvi-juhlien taolookeä kutsutaan mukaan. Iltan aikana tarjolla saunomista, uintia, kahvia ja pientä iltapalaa. Tervetuloa!

■ **Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon** syyskausi aloitetaan Vanhalla kirjastotalolla 12. 9. 2004 kello 13.00. Kokouksessa suunnitellaan tulevan kauden ohjelmistoa. Johtokunta kokoontuu kello 12.00. Tervetuloa joukolla mukaan!

■ **Karjalan Liitto järjestää:** muistoristeily 60 vuotta sodan päättymisestä ja evakkoon lähdöstä ELÄVIEN KUVIEN KARJALA - ELÄVIEN MUISTOJEN EVAK-KUUSIEN 2.-4.10.2004 Helsinki - Tukholma - Helsinki. Ohjelmassa mm: viipurilaisnuoritytinen, Pyhäjärvellä lapsuutensa viettänyt elokuvaneuvos Kari Uusitalo esitelmiä kotimaisten näytelmäelokuviin Karjalasta. Ilmoittautumiset 15. 9. mennessä kurssisihteerille, p. (09) 7288 1716 tai sinikka.nieminen@karjalanliitto.fi. Lisätietoja tapahtumasta kulttuurisihteeriltä, p. (09) 7288 1712 tai hanna-mari.nieminen@karjalanliitto.fi

Vammala voittoisa

Huittisten, Äetsän ja Vammalan Karjalaseurojen välinen perinteinen Kyykkäkilpailu käytiin Äetsässä Honkolan hiekkakentällä viime keskivakkoiltaan. Kaunis sää suosi ottelua ja kisailu muodostui tasaväkiseksi, josta ei myöskään huumori puuttanut.

Tulokset: 1) Vammalan joukkue (Timo Leppäniemi, Janne Mikkola, Jouko Innila ja Kari Pakarinen), 2) Äetsän

joukkue (Juha Tanninen, Reino Ahvonen, Markku Pärssinen ja Paavo Pohjolainen, 3) Huittisten joukkue (Yrjö Inkinen, Jorma Kuronen, Paavo Pärssinen ja Raulo Huppunen).

Kilpailun ylituomarina toimi Esko Pohjolainen apunaan Katri Pajunen. Rotesteja ei jätetty ja kisailu päätettiin jatkaa ensi kesänä Huittisten tanhuvilla.

ERKKI P.

vpl. Pyhäjärvi

Lehtemme syyskuun numero tehdään 23. 9. 2004. Tähän lehteen tarkoitettu aineisto on oltava toimituksessa 13. 9. 2004 mennessä.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Vastaava toimittaja
Erkki Pärssinen
38300 Kikka
puh. (03) 513 5150

Salme Rintala
Korkeemäenkatu 26 A 26
37100 Nokia
puh. (03) 341 0551

Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213

Toimituksen osoite:
Reino Äikiä
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213
matkapuh. 040 769 5775
fax (02) 566 218
e-mail: reino.aikia@esnet.fi

Sivunvalmistus:
Oy Tyrvään Sanomat
Painopaikka:
Satakunnan Painotoue Oy,
Kokemäki

vpl. Pyhäjärvi

Tilauslomake uusille

Vpl Pyhäjärvi-lehden tilaajille

(Täitä lomaketta voivat käyttää ainoastaan kokonaan uudet tilaajat.)

Tilauhinta 20 euroa/vuosi

Tilajan nimi _____

Osoite _____

Laskutusosoite, jos se on eri kuin tilajan osoite _____

Lomake lähetetään Vpl Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajalle
Reino Äikiälle os. 32700 Huittinen.

Huittisten, Äetsän ja Vammalan karjalaseurojen rannalta onkikilpailu Kaalisaaressa 3. 8.

Lähiseudun kolme karjalaiseuraa kokoontuu vuosittain onginnan merkeissä. Tänä vuonna kesäongintatapahtuma oli Vammalan Kaalisaaressa. Innokkaat onkijat saivat aurinkoisen sään. Oli mukavaa onkia auringon paistaessa, tosin aurinko verrotti ehkä saaliin määrää, mutta kaikilla onkijoilla kivaa ja hyvä mieli.

Tulokset:
Naiset: 1) Marjaana Pajunen 1175 g, 2) Terttu Orpana 1160 g, 3) Katri Pajunen 1115 g, 4) Annikki Rapeli 1095 g, 5)

Helka Mäkelä 1025 g, 6) Elvi Puputti 1005 g, 7) Leila Mustonen 650 g, 8) Mimmi Kanke 480 g, 9) Seija Jokinen 215 g.

Miehet: 1) Leevi Orpana 1800 g, 2) Martti Lotsari 1710 g, 3) Rauno Pajunen 1470 g, 4) Toivo Mustonen 1195 g, 5) Aarno Puputti 835 g, 6) Aulis Rapeli ja Heikki Koivuniemi 600 g, 8) Timo Mäkelä 525 g, 9) Reino Äikiä 435 g, 10) Aarre Kuusivuori 385 g, 11) Aimo Hakkarainen 230 g, 12) Taimo Mäkinen 195 g, 13) Aimo Lehikoinen 185 g.

www.vplpyhajarvi.fi